

אורות פלא

סוכן
להורות
כתבי רבינו
אליעזר פאפו
דע"א, מוד"ס
"פלא יועץ"
ועוד

אורות פלא

מתורתו של רבינו אליעזר פאפו זי"ע, מח"ס "פלא יועץ"
לְקַט דְרוּשִׁים וּמְאֵמְרֵי מוֹסֵר, שְׁנַלְקָטוּ מִתּוֹךְ סִפְרֵיו

פְּרִשְׁת חַיֵּי שְׂרָה תִּשְׁפ"ה

יאמר אֱלֹקִים אם תִּבְקֶשֶׁנָּה כִּכְסֵף אִז תִּבִּין יִרְאֵת ה' (משלי ב, ג), בְּיָדוּעַ אֲבָל לִפְחוֹת לוֹ חֲכָמוֹ יִשְׁכִּילוּ לְבֹא לְהִתְפַּלֵּל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, שֶׁהָרִי אִמְרו (ברכות ו, א) אִין תִּפְלְתוּ שֶׁל אָדָם נִשְׁמַעַת אֲלָא בְּבֵית הַכְּנֶסֶת. וְגַם יִזְהָרוּ בְּתַפְלַת הַמְּנַחָה דְּלִיכָא אֲנִס שְׁנָה כִּי הִיכִי דְתַהוּי לְהוּ הַצְּלָה פְּרָתָא, אֲבָל אִי בִּבְקָר חִיִּשִׁי לֹאֲנִס שְׁנָה וּבְעֶרְב לֹאֲנִס סְחוּרָה תִּפְלָה מַה תְּהֵא עֲלִיָּה, וּמַה יַעֲנֶה לְיוֹם פְּקֻדָּה, הָאִם לֹא נִבְרָא אֲלָא לִישָׁן וְלַעֲשׂוֹת סְחוּרָה. וְאִם כְּזֶה יִהְיֶה עֶבֶד ה', שְׂלֵא יוֹכֵל לְהַפְרִישׁ לְעַבְדּוֹתוֹ אִפְלוּ שְׁתֵּי שְׁעוֹת בְּכָל עֶשְׂרִים וָאַרְבַּע שְׁעוֹת, זֶהוּ בּוֹשָׁה וְכִלְמָה וְכִדִּי בְּזִיוֹן וְקֻצָּף, רַחֲמֵנָא לְצַלּוּ. וְיָדוּעַ מֵאִמְר רַבּוּתֵינוּ זְכוּרֹנָם לְבִרְכָה (קדושין כ, א), שְׁבִיּוֹן שְׁעֵבֵר אָדָם עֲבָרָה וְשְׁנָה כֶּה נַעֲשָׂה לוֹ כְּהֵתֵר. וְאִם תִּשְׁאֵל לְאָדָם, כִּמָּה שׁוֹה לְהִתְפַּלֵּל

תִּפְלַת מְנַחָה וְעֶרְבִית בְּצַבּוּר, שִׁישׁ כִּמָּה מְצוּוֹת שֶׁהֵן נִגְרָרוֹת וְנִלְווֹת עִמָּהּ, הוּא יַעֲנֶה שְׂאִין עֲרֵף אֲלִיָּהּ, וְהוּא מְנִיחַ אוֹתָם בְּשִׁבִיל בְּצַע כֶּסֶף מוֹעֵט שְׂלֵמָרָא עֵינֵיו יִשְׁפֹּט שֶׁהוּא מְרוּיַח בְּאוֹתָהּ שְׁעָה מַה שֶׁהוּא שְׂקָר גָּמוּר וּמְפָרְסֵם כְּלִי שׁוּם סֶפֶק, שְׂאִם מְרוּיַח וְזָרֵף וְשְׁעִים צִלְחָה הוּא הִטְעָאת הַיָּצֵר, וְסוּף סוּף אִינּוּ רוּאָה סִימֹן בְּרָכָה, יוֹתֵר מִמָּה שְׁמְרוּיַח מִפְּסִיד. וְדוֹרְשֵׁי ה' לֹא יִחְסְרוּ כָּל טוֹב, וּבְרַפְת ה'

הִיא תַעֲשִׂיר (משלי י, כב), זֶה אָמַת בְּרוּר אֲלֶפָא דְכִלֵּי עֲלָמָא. אֲבָל הַהֲרַגֵּל נַעֲשָׂה טַבַּע, וְנַעֲשָׂה כְּהֵתֵר, עַד כִּי הֵן בְּעוּוֹן רַבִּים מַעֲמֵי הָאָרֶץ בּוֹחֲרִים לְהִיּוֹת יוֹשְׁבִים בְּשׁוּקִים וּבְרַחֲזוֹבוֹת וּבְקִרְוֹנוֹת בְּטָלְנִים, וְלֹא תֵאָדָה נִפְשָׁם לְבֹא לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל, וְכֵן לְעֵינֵן תִּלְמוּד תּוֹרָה וְלְכָל הַמְצוּוֹת זֶה כָּלֵל גְּדוּל הַמְרַגִּיל עֲצָמוֹ לִילֵף בְּדֶרֶךְ טוֹבִים, הַהֲרַגֵּל נַעֲשָׂה לוֹ טַבַּע, וְאִם יוֹם אֶחָד יִקְרָה לוֹ מִקְרָה בְּלִתי טְהוּר שְׂלֵא עֲשָׂה אוֹתוֹ דָּבָר טוֹב, אִפְלוּ אִם יִהְיֶה לוֹ מְמַלֵּי דְחִסְדוֹתָא, יִדְמָה לוֹ כְּאִלוּ אוֹתוֹ יוֹם לֹא יִהְיֶה יְהוּדִי, וְאִם יִפְגַּע לְכַבּוֹ סוּף שְׁנַעֲשָׂה לוֹ כְּהֵתֵר, וּמְרַעָה אֵל רַעָה יִצָּא. לְכֵן לֹא כִכָּה יִגְבֵּר אִישׁ, וְאִם תִּקְפּוּ יִצְרוּ וְהִתְנַהֵג בְּדֶרֶךְ לֹא טוֹב יִחִישׁ מִפְּלֵט לוֹ, וְלוֹ יִחְלִיפֵנוּ וְיִמִּיר אוֹתוֹ רַע בְּטוֹב, כִּי רַק הַהֲתַחֲלוֹת קְשׁוֹת וְאַחֲרֵי־כֵן יַעֲרַב לוֹ וַיִּבְסַם לוֹ וְאִשְׁרֵיו בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְטוֹב לוֹ לְעוֹלָם הַבָּא.

וַיִּצָּא יִצְחָק לְשִׁיחַ בַּשָּׂדֶה לְפָנֵינוּ וַיִּשְׂא עֵינָיו וַיִּרְא וְהִנֵּה גְמִלִים בְּאִים. (כדסג) יִצְחָק תִּקַּן תִּפְלַת מְנַחָה - שְׁנַאֲמַר: וַיִּצָּא יִצְחָק לְשִׁיחַ בַּשָּׂדֶה לְפָנֵינוּ עֶרְב, וְאִין שִׁיחָה אֲלָא תִּפְלָה, שְׁנַאֲמַר: תִּפְלָה לְעֵנִי כִּי - יַעֲטֹף וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפָף שִׁיחוֹ. יָדוּעַ מֵאִמְר רַבּוּתֵינוּ זְכוּרֹנָם לְבִרְכָה (ברכות ז:), לְעוֹלָם יִהְיֶה אָדָם זָהִיר בְּתַפְלַת הַמְּנַחָה שֶׁהָרִי אֲלִיָּהּ לֹא נַעֲנֶה אֲלָא בְּתַפְלַת הַמְּנַחָה. וְהוּן בְּעוּוֹן רַבִּים מַעֲמֵי הָאָרֶץ מְקַלִּין כֶּה וְאִין מִתְפַּלְלִין אוֹתָהּ בְּצַבּוּר, וּכְשִׁמְתַּפְּלִין אוֹתָהּ בִּיחִיד אִין מִתְפַּלֵּל אֲלָא לְאַחַר בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת תִּפְלָה חֲטוּפָה וְקִטּוּפָה, וְיֵשׁ שְׂאִין מִתְפַּלְלִין אוֹתָהּ כָּלֵל, אוּ מִתְפַּלְלִין עֶרְבִית שְׁתֵּים, וְשִׁגוּ בְּרָאָה שְׂלֵא הֵתֵר לְהִתְפַּלֵּל שְׁתֵּים וְאִין תִּשְׁלוּמִין אֲלָא לְמִי שְׁשׁוּג אוּ גָאִנס אֲנִס גְּמוּר, וְהַפְּסֵד רוּחַ לֹא חָשִׁיב אֲנִס, אִין זֶה כִּי אִם רַע

לֵב וְחִסְרוֹן אֲמוּנָה, כִּי הַמְאֲמִין בְּאֲמוּנָה שְׂלֵמָה כְּמוֹ שֶׁהוּא הָאָמַת, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא הַנוֹתֵן כַּח לַעֲשׂוֹת חֵיל, לֹא יֵאָמֵן שֶׁהַמְקַצֵּר בְּעַבְדּוֹתוֹ יִרְבֶּה כְּבוֹד בֵּיתוֹ וְהַעוֹבֵד עַבְדּוֹתוֹ בְּשִׁבִיל כֶּף יַמְעֵט מְנָתוֹ, הִם כִּי לֹא לְהַזְכִּיר, וְחָבֵל עַל דְּמִשְׁתַּכְּחִין שְׂאִין מִתְפַּלְלִים כָּלֵל. אוּי לְהֵם לְבִרְיוֹת מִיּוֹם הַדִּין וּמִיּוֹם הַתּוֹכְחָה, שֶׁהָרִי עֲתָה בְּעוּוֹנוֹתֵינוּ אִין לָנוּ לֹא מְקַדֵּשׁ וְכוּ', וְחִסְרָנוּ כָּל טוֹב וְכַמְעַט זֶה כָּל עַבְדּוֹתֵנוּ לְבוֹרְאֵנוּ

וְזֶה כָּל יְהוּדוֹתֵנוּ שְׂאֵנַחְנוּ מִתְפַּלְלִים שְׁחֲרִית מְנַחָה עֶרְבִית, וְאִם גַּם זֶה חֶסֶד יְבוֹאֵנוּ, מַה אֲנוּ וּמַה חַיִּינוּ, וְלָמָּה נִגְרַע מְגוּרֵי הָאָרְצוֹת הַמִּתְהַלְלִים בְּאֲלִילִים שְׂכַמָּה מֵהֵם מְנִיחִים עֶסְקָם וְהוֹלְכִים לְבֵית תִּפְלוּתָם. וְיֵשׁ אֲשֶׁר נִגַּע יִרְאֵת ה' בְּלִבָּם וּמְשַׁכְּמִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל תִּפְלַת שְׁחֲרִית. וְכִבְר פְּתַב עַל זֶה הַרַב מוֹהַר"ם דִּי לוֹנְזֵאֲנוּ בְּזֶה הַלְשׁוֹן: אִם בְּנִים אַתֶּם, בְּזֹאת תִּבְחָנוּ, אִם תְּבוֹאוּ לְהִתְפַּלֵּל גַּם תִּפְלַת מְנַחָה, וְאִם לֹא, חִי פְרַעַה כִּי מְרַגְלִים אַתֶּם, וּמַה שְׂאֵתֶם מְשַׁכְּמִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת הוּא לְפִי שְׂבִאוֹתָה שְׁעָה חֲנֻנוֹת סְתוּמָה, וְאִין יוֹצֵא וְאִין בָּא, אֲבָל בְּתַפְלַת הַמְּנַחָה שֶׁהַחֲנוּת פְּתוּחָה וְהַחֲנוּנֵי מְקוּיָה, הֵן כֶּסֶף נִחְשָׁב בְּעֵינֵיכֶם יוֹתֵר מִעַבְדּוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְיֵשׁ שְׂאִין מְשַׁכְּמִין לְתַפְלַת שְׁחֲרִית, בְּאֲשֶׁר אוֹהֲבִים לְנוֹם שְׁנָה שֶׁל שְׁחֲרִית וְאוֹנְסֵתֶם אֲנִס שְׁנָה, וְאִין זֶה חָשׁוּב אֲנִס, וְאִין פּוֹטֵר אוֹתֶם מִיּוֹם הַדִּין, כִּי

הַמְאֲמִין בְּאֲמוּנָה שְׂלֵמָה כְּמוֹ
שֶׁהוּא הָאָמַת, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
הוּא הַנוֹתֵן כַּח לַעֲשׂוֹת חֵיל,
לֹא יֵאָמֵן שֶׁהַמְקַצֵּר בְּעַבְדּוֹתוֹ
(בְּתַפְלָתוֹ) יִרְבֶּה כְּבוֹד בֵּיתוֹ
וְהַעוֹבֵד עַבְדּוֹתוֹ בְּשִׁבִיל כֶּף
יַמְעֵט מְנָתוֹ, הִם כִּי לֹא לְהַזְכִּיר.

לאחר שסיימו הצבור תפלתו יחזר שליח צבור התפלה וכשחוזר השליח צבור התפלה, הקהל יש להם לשקת ולכונן לברכות שמברך החזן, ולענות אמן. ואם אין תשעה סבוכים לברכותיו קרוב להיות ברכותיו לבטלה, לכן כל אדם יעשה עצמו כאלו אין תשעה זולתו, ויכוין לברכות החזן. וזה טעם של קצת שלוחי צבור באיזה מקומות שמקלין בהזרת העמידה, ועל הרוב, ובפרט בתפלת המנחה, אומרים אותה תכף בקול רם שלוש ראשונות ושלוש אחרונות. ואני אומר שאין זה פדאי לדחות תקנת חכמים, ומה גם בהגלות נגלות כי תקנות חכמים אינן כפי פשוטן לחוד, אלא שיש בהן צפוני סודות רזי דרזין [- סודות עמוקים], וזמנין דלא שיד הטעם של הפשט ואפילו הכי לא פלוג רבנן, מפני סודן של דברים. נהי שאמרו שטעם החזרה כדי להוציא את שאינו בקי, ועכשו ברב המקומות בולס בקיאים, ואם המצא ימצא שאינו בקי קרוב הדבר שאינו יוצא בהזרת שליח צבור, שהרי צריך לכונן לכל מה שאומר שליח צבור מראש ועד סוף, ולא יפסק ולא יסיח ולא יאבד מלשמע אפילו תבה אחת, ושיהא מבין בלשון הקדוש, ומי הוא זה שמבין בלשון הקדוש ואינו בקי להתפלל, באופן שחזרת השליח צבור כדי להוציא את שאינו בקי כמעט אינה צריכה בזמנינו. ואפילו הכי תקנת חכמים לא זזה ממקומה, כי סוד שתג, ולפי סודן של דברים תרנויהו צריכי, וגדול היחוד הנעשה בהזרת העמידה מהיחוד הנעשה בתפלה בלחש, וכשאומר מקצת בקול רם ומקצת בלחש לא זה ולא זה יתקומו בידו.

בשיגיע זמן תפילת מנחה, יזהר מאד להתפלל בזמנה עם הראשונים שמתפללים בצבור, כי באמת אמרו (פסחים ד.) דרזין מקדימין למצוות, והזריות היא גופה מצוה שנוטלים עליה שבה, צא ולמד מנגנות לוט, שבשכר שהקדימה הבכירה אל הצעירה לילה אחת, זכתה והקדים זרעה לכנס תחת כנפי השכינה ארבעה דורות (ב"ק לח:), והאדם אינו בטוח מרגע לרגע, כמה מניעות יכולות להזדמן לו, ולכן מי שהוא זריז, ונשכר. ואם הוא במקום שאין מנין, שהוא מקרח להתפלל ביחיד, יתפלל תכף בהגיע זמנה, ובפרט אם הוא בדרך וחושש שמא לא יבגס למלון בקי טוב. וצדיק יבוק, כמה וכמה פעמים העצל נפסה, והמקדים הוא זריז ונשכר, לכן בהגיע זמנה יפנה מכל עסקיו להתפלל אותה בראוי, ואפילו יראה לו שיגיע לו מזה הפסד ממון, נאמן הוא בעל מלאכתו שישלם לו שכר פעלתו, וחלילה לאל מרשע ושדי מעול, שבשעבוד שהוא עובד אותו יתמעט פרוסתו, והעובר רצונו ירבה הוננו, ועם כי היצר הרע מראה פה, אל תאמינו ברע, רק בטח בה' ועשה טוב, וה' לא ימנע טוב. והתפלל תפילת מנחה בכונה יתרה, דאיתא בזהר הקדוש (ח"א רל.) בכולו צלוני בעי בר נש לכוונא דעתיה, ובצלוחתא דמנחה יתיר מכולהו, בגין דדינא שריא על עלמא לתרגום - בכל התפלות צריך האדם לכונן דעתו, אבל בתפלת המנחה צריך לכונן יותר מכלם, לפי שהדין שורה בעולם]. והן אמת שנקל לכונן בתפלת שחרית יותר מתפלת מנחה, שאז הדעת יותר מבלבל מטרדות הזמן, אבל מיבועי ליה לאזור חיל וליתובי דעתיה, ולפום צערא אגרא. וכן המקדים לבית הכנסת במנחה ופוסק ממלאכתו, שכרו יותר גדול מהמשרים בבקר. ויזהר גם כן במנחה ומעריב להיות מעשירה ראשונים בבית הכנסת, ומי שלא יוכל להזהר בזה בשחרית, יזהר על כל פנים במנחה.

סדר היום

הכולל הלכות והנהגות ישרות ערוכות על סדר עניני התפילה וכוונותיה סדר אכילה, סדר משא ומתן וסדר הנהגת יום השבת מלוכטים ומנוקדים מספרי רבינו אליעזר פאפו זיע"א "הסד לאלפים" ו"בית תפילה"

הופיע ויצא לאור הספר

דן ידין

על התורה והמועדים להשיג בחנויות הספרים המובחרות

